

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 237

Maribor, petek 17. oktobra 1930

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Ob prvi obletnici

Danes je minulo leto dni, kar je bil na vojaškem strelišču v Pulju po obnovi izrednega tribunala ustreljen VLADIMIR GORTAN.

Izredni fašistični tribunali se je preselil takrat iz Rima v Puljo, da sodi petorici hrvatskih omladincev iz Istre, ki so bili obtoženi, da so 24. marca 1929 napadli skupino fašističnih vojakov in enega ubili, ko so šli glasovati za fašizem povodom takozvane »fašistične plebiscite«.

Razprava se je vršila tajno, Vladimir Gortan je bil obsojen na smrt, ostala četvorica pa vsak na 30 let roba. Gortan je bil v 24 urah po obsodbi ustreljen v hrbet na vojaškem strelišču od fašistične milice. Mussolini se je povodom proslave fašističnega pohoda na Rim dne 28. okt. 1929 v svojem govoru še pohvalil, češ da je fašistična revolucija še po sedmih letih tako močna, da strelja neprijateljem — v hrbet.

Tekom prvega leta po Gortanovi mučeniški smrti je »fašistična pravica« ponovno pokazala vso svojo usodno goloto. Nešteto je bilo novih obsodb protifašističnih elementov, zlasti tudi Slovencev in Hrvatov iz Julijske krajine, ki so prišli pred izredno sodišče v sedmih skupinah. Od obtoženih Slovencev in Hrvatov jih je bilo krog 70 obsojenih skupno na 350 let zapora. Kot krona vsemu pa je prišel tržaški proces in streljanje v Bazovici. Začetkom novembra bo v Trstu nov proces proti 57 Slovincem iz Julijske krajine skupno z 18-torico že sojenih Hrvatov in Slovencev iz tržaškega procesa. Proti 27, ki jih niso dobili v roke, bo proces izveden »in contumaciam«.

Značilno je, da italijanski listi, zlasti tržaški »Piccolo«, imenujejo obtožence, ki jim bo sojeno v Rimu, vsepovprek razbojnik in poživalce. Značilno je da je, da obtožnica obdolžuje obtožence v rimskem procesu istih 99 atentatov, napadov in požigov tekom zadnjih 4 let, radi katerih so bili obsojeni že obtoženci v tržaškem procesu. Značilno je, da je 30 obtožencev obtoženih samo radi protifašistične propagande in dalanja podporni revnini slovenskim obiteljem, vključno temu pa »Piccolo« imenuje obtožence vsepovprek »slovenske bandite«.

Ali naj govorimo o vseh drugih zločinih, ki jih je fašizem tekom leta dni od Gortanove smrti nagromadil nad našim narodom? O tem, da je zatrla zadnja sled slovenskega šolstva v Julijski krajini? O tem, da fašistični vzgojitelji pljuvali jeftine bacile v usta slovenskih otrok, ki se drznejo izven šole med seboj slovenski govoriti? O tem, da fašistični učitelji oskrubljali in zlorabljali slovenska šolska dekleta? O tem, da so izvršene neštete nove aretacije slovenskih rodoljubov v Trstu in drugod brez vsakršnega pravnega razloga? Da so bile po-

Važna seja ministrskega sveta

REVIZIJA NOVEGA GOZDNEGA ZAKONA IN OBNOVA PREJŠNJEGA STANJA. — PREISKAVA O NEPRAVILNOSTIH PRI IZTERJEVANJU DAVKOV. — OLAJŠAVA ZA PASIVNE KRAJE.

BEograd, 17. oktobra. Pod predsedstvom ministrskega predsednika generala Živkovića, se je vršila včeraj na njegovem stanovanju na Topčideru, seja ministrskega sveta, kateri so prisostvovali vsi ministri, izvemši ministra za trgovino g. Demetrovića, ki je imel v tem času konferenco s francoskim trgovskim ministrom g. Flandinom. Seja ministrskega sveta se je pričela ob 17. in je trajala do 22.30. Ministri so podali poročila o prilikah v posameznih pokrajinah, katere so v zadnjem času prepotovali.

Ministrski predsednik je sporočil ministrom nalog Nj. Vel. kralja, da se po zaslišanju referatov posameznih ministrov izdajo nujno potrebni odloki. Ko je ministrski svet proučil posamezne podane referate, je sklenil, naj minister za šume in rude pripravi revizijo novega zakona o gozdovih, ker se je ugotovilo, da novi gozdni zakon ne odgovarja specialnim pravnim in gozdno-gospodarskim prilikam v vseh krajih. Do revizije zakona bo minister za šume in rude izdal zakon, s katerim se razveljavijo določbe čl. 33 novega zakona o gozdovih (določbe o paši koz) in ponovno uveljavijo

predpisi in vse naredbe, ki so bile v veljavi do uveljavljanja tega zakona. Minister za šume in rude bo obenem izdal potrebne ukrepe, po katerih sme prebivalstvo, ki je imelo pravico do servitute drvarjenja, tudi v bodoče izvrševati te pravice v onem obsegu, kakor so obstojale pred uveljavljanjem zakona o gozdovih z dne 29. decembra 1929. Istotako se odgodi iztirjavanje šumskih kazni in odškodnin, ki so bile prisojene po novem gozdnem zakonu. Z novim revidiranim zakonom bodo izdani potrebni odloki glede teh glob in kazni.

Glede pritožb zaradi odmere davka in davčnih organov, je bilo ministru financ naloženo, da te pritožbe prouči in stavi predloge, s katerimi se bodo eventualne nepravilnosti popravile. Za nerodovite kraje, ki so jih prizadele vremenske katastrofe, se bodo izdale olajšave za plačevanje davkov. V krajih, kjer so še vedno zaostanki na dohodnini in na imovinskem davku, se bo dovolilo odplačevanje tega dolga v roku petih let. O vseh ostalih vprašanih bodo sprejeti potrebni sklepi na prihodnjih sejah ministrskega sveta.

Nova agrarna konferenca

FRANCIJA IN GOSPODARSKA KRIZA V AGRARNIH DRŽAVAH. — VPRAŠANJE IZVEDBE VA RŠAVSKIH SKLEPOV.

BEograd, 17. oktobra. Skupno s francoskim trgovskim ministrom Flandinom je odpotovala snoči v Bukarešt tudi naša delegacija, da se udeleži nove konference agrarnih držav, ki se bo vršila 18. in 19. t. m. v Bukareštu. Gre za nadaljevanje razgovorov na prejšnjih konferencah v Sinaji in Varšavi in za izvršitev v Varšavi sprejetih sklepov. Varšavska rezolucija predstavlja celo vrsto ukrepov za olajšanje gospodarske krize, ki vlada v agrarnih državah. Na sedanjih konferenci v Bukareštu bo izvoljen stalen odbor zainteresiranih držav, ki bo imel nalogo, da izdela podroben program za izvedbo rezolucij varšavskega kongresa. Našo državo bodo zastopali: inspektor trgovskega ministrstva Milivoj Pilja, načelnik poljedelskega ministrstva Velimir Stojković in šef zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, dr. Juraj Tomićić.

V zvezi z novo agrarno konferenco se pripisuje obisku francoskega trgovskega ministra Flandina v Beogradu velik pomen. Minister Flandin je imel včeraj dolgo konferenco z našim trgovin. mi-

nistrom Demetrovićem, kateri sta prisostvovala tudi trgovinski ataše francoskega poslanstva Musset in inspektor našega trgovskega ministrstva Milivoj Pilja. Razgovori so se tikali gospodarskega položaja Češkoslovaške, Jugoslavije, Madžarske in Rumunije in njihovega tesnejšega sodelovanja na gospodarskem polju. Minister Flandin je pri tej priliki sporočil, da bo Francija nudila agrarnim državam vso mogočo podporo s posojilom in se bo vrh tega zavezala, da prevzame gotovo količino proizvodov agrarn. držav. Francija namreč želi, da pride do ustanovitve evropskega agrarnega bloka, ki naj bi služil kot stalna osnova nadaljnjega gospodarskega sporazuma z industrijskimi državami, da se tako podkrepi Briandova akcija za ustanovitev Panevrope.

Francosko utrjevanje na Korziki

MILAN, 17. oktobra. List »Telegraph« prinaša iz Bastie na Korziki naslednjo alarmantno vest: V juliju se je izkrcalo

na Korziki pet velikih francoskih vojaških transportov s strojinami, topovi, številno municijo ter velikim številom prevoznih sredstev. Za izkrcanje vseh transportov je bilo baje treba teden dni. Tudi v Ajacciju so Francozi baje izkrcali topove. Kakor zatrjuje list dalje, namerava Francija baje zgraditi na Korziki pas trdnjav. Dosedanje trdnjave okoli Bastie bodo popravljene, na rtiču Corse pa bo zgrajenih pet novih utrdb. Razen tega namerava Francija ojačiti vse utrdbе okoli pristanišč ter zgraditi veliko moderno letališče.

Smrtna kosa.

V splošni bolnici je umrl včeraj upokojeni pismonoša Janez Spendl, star 77 let. —

Nezgoda.

Včeraj popoldne je padel raz zidarkega odra pri gradnji poslopja Okrožnega urada v Sodni ulici 20-letni delavec Ivan Bobanec iz Nove vasi ter si pri padcu zvil levo nogo v členku. Tudi na čelu je dobil večjo rano. Z reševalnim avtom so ponesrečenca odpremili v bolnico.

Lovci, pozor!

V nedeljo dne 19. t. m. priredi Društvo ljubiteljev ptičarjev poljsko tekmo v loviščih Slivnica - Skoke - Orehova vas, zvezano s smotro prijavljenih psov. Sestanek ob 8. uri v hotelu Meran v Mariboru, po smotri odhod v lovišča do postaje Orehova vas ob 9. uri. —

Srečno dospeli stoti splav.

Te dni je priplul po Dravi, svetlem ovenčan in harmoniko spremljan, stoti splav, ki ga je letos prejel lesna industrijska delniška družba »Drava«. V sredini splava, pod veliko državno zastavo je bil pritrjen napis »Drava 100«, kar pomenja, da je to letos kupljeni stoti splav. Ako upoštevamo, da znaša en splav 50 m³ okroglega lesa, tedaj je prejel »Drava« do danes že cca 30 vagonov hlodov, dobavljeno pa ji bo v teku dveh mesecev še 20 splavov, iz česar je sklepati, da je »Drava« največja odjemalka okroglega lesa v dravski dolini. Vseh 100 splavov so brez vsake najmanjše nezgode pripečali eni in isti splavarji. Že od svojega obstoja ne beleži podjetje sličnega dohodka od lesa, ki ga je obdelanega odposlala štom naše domovine in v inozemstvo, za kar pa premladim in postrtovalnim podjetnikom vsa zahvala. —

Prekinitev električnega toka.

V nedeljo dne 19. tm. prekine elektrarna Fala od 7.—9. dobavo električnega toka za vsa mestna omrežja. — Omrežje je smatrati pod napetostjo.

Ubegli Pajman že zopet pod ključem.

Kakor smo poročali, je v noči na sredo 15. tm. iz tukajšnje bolnice pobegnil kaznjenež Jožef Pajman, ki so ga oddali tja iz kaznilnice, ker je povzročil dolgo in debelo žico in imel kolečine v želodcu. Pajman je 15. tm. pobegnil v Avstrijo, sinoči ob 18.45 pa se je zopet pojavil v Št. Ilfu, kamor se je pripeljal iz Avstrije na zavori tovrnega vlaka. Finančni organi so ga prišli, in šele po daljšem oklevanju je priznal, da je Pajman. Finančni organi so ga oddali organom obmejne komisarijata v Mariboru, ki ga je čez noč oddal v policijske zapore mestne policije, danes zjutraj na izročil upravi kaznilnice. Pajman je torej le zelo kratek čas dihal svobodni zrak.

novno demolirane slovenske tiskarne, hiše itd.? Da se je sistem fašističnega ovaduštva uvedel v sleherno gorsko vas naše Julijske krajine? Da se baš v zadnjem času nanovo organizirajo fašistične bojne organizacije, da bi iztrebile zadnjo sled slovenskega in hrvatskega življa v Istri in na Goriškem?

Nepotrebno je, to vse vedno znova pripovedovati. Danes vemo, da fašistična justica ni dognala Gortan ve krivde neoporečno in da je bil obsojen

v tajni razpravi zgolj na podlagi zelo netočnih indicov. Danes vemo, da so na isti način padle tržaške žrtve. Danes vemo, da je ves ta fašistični sistem usmerjen na iztrebljanje najboljših snov našega naroda v Julijski krajini — in da vsi ti padajo kot žrtve za narodne in kulturne pravice našega naroda v zasluženi pokrajini.

Večna slava in večni spomin Gortanu in vsem drugim žrtvam za narodno pravico, ki so že in ki še bodo padli!

Po sezoni na počitniški koloniji na Pohorju

V Počitniškem domu kraljice Marije pri Sv. Martinu na Pohorju je bilo v letošnji seziji oskrbovanih skupno 384 otrok, od teh 205 dečkov in 179 deklic. Sezija je trajala tri mesece in sicer junij za 50, julij za 164 in avgust za 170 otrok. Otroci so bili iz sledečih krajev: Iz Maribora 292, iz ostalih krajev Dravske banovine 45, iz Varaždina 37 in iz Trsta 10 otrok. Od oskrbovancev je bilo 62 sirot iz zavodov, 78 otrok iz ubožnih delavskih slojev, polusirov in rejencev, 105 otrok iz poduradniških slojev, železničarjev, poštarjev, stražnikov itd., 53 uradniških otrok, 39 otrok trgovcev, obrtnikov in drugih samostojnih poklicev ter končno 47 otrok iz mešanih slojev iz Varaždina in Trsta. Za stranke brezplačno vzdrževanih je bilo 228 otrok in sicer 113 na stroške banske uprave in Rdečega križa in 115 na stroške mestne občine mariborske. Daje je bilo vzdrževanih za delno plačilo s podporo banske uprave 86 in na lastne stroške 70 otrok.

V zdravstvenem pogledu je bilo stanje oskrbovancev prav dobro, ker razven dveh slučajev škrlatinke takoj ob pričetku sezije ni bilo posebnih obolenj. Deca je bila vedno pri apetitu, ter je splošno pridobivala na teži, zlasti deklice. Poseben uspeh je bil v tem oziru opaziti pri 20 slabotnih odbranih otrocih, ki so uživali »Ovomaltin«, katerega je prispevala v ta namen tvrdka dr. Wander iz Zagreba. Tudi v splošnem se je pokazal boljši uspeh pri slabotnih otrocih, kakor pri onih, ki so prišli na kolonijo bolj radi počitnic. Radi tega se bo v prihodnjih sezijah usmerilo sprejemanje otrok v prvi vrsti na slabotne, gorskega zraka potrebne otroke. Izkazalo se je, da vzdrževanje otrok izpod 6 let zelo obremenjuje nadzorstvo, kakor tudi, da se mladina, stara nad 14 let, ne more lahko prilagoditi splošno vpeljaniemu redu. Zato bo potrebno za male otroke in odraslejšo mladino voditi posebne oddelke, kadar bo dopuščal prostor in čas.

Društveni odbor je po svojih članih in vodstvu stalno opazoval poslovanje kolonij, ugotavlja, pomanjkljivosti, beležil opazke došlih opazovalcev, vodil vremensko opazovanje, ter bo na podlagi zbranega materiala v prihodnjih sezijah zboljšal to, kar je skušnja prvih let pokazala kot potrebno.

Po odhodu otrok delo v koloniji tam ni prenehalo. Najprej je bil spravljen v red ves obilen inventar ter se je takoj pričelo z dopolnilnimi deli. Tako so bile že v septembru obite vse tri barake z deskami, da bodo toplejše in proti vetru bolj zavarovane. Isto se bo napravilo z veliko obedno lopo. Les v ta namen sta prispevala grof Attems iz Slov. Bistrice in industrijalec gosp. Viktor Glaser iz Ruš. Mnogo opravka da še vedno gospodarstvo. Pri obširnem z enajdnem vrstu je v delu nov plot, da ne bodo hodili tja v goste nepovabljeni zajci, ki so kaj hitro porugljali dobrote tega vrta. Poljski ridelki so že pospravljani. Posebno lepo je uspel oves, ki je bil pogojen z umetnim gnojilom »Nitrofoskal«, katerega je prispevala tovarna v Rušah. Domači kmetje se niso mogli nadejati lepo uspelemu ovsu, ki je v trikratni meri prekosil običajno tamošnje rast. Tudi krompir, ki je bil istotako le umetno pogojen, je uspel tako lepo, da ga vse občuduje.

Društveni odbor bo tudi za naprej tesno sodeloval s Slovenskim ženskim društvom, katerega članice bodo pomagale pri novih zbirkah, ki bodo potrebne za udeležitev društvenih načrtov. Prvič bodo stonile letos pred mariborsko publiko nabiralke ob Vseh Svetih in upati je, da se bo občinstvo radevolje odzvalo v počaščenje rajnih z malim zneskom in pridnoprav Društva za zdravstveno zaščito otrok in mladine v Mariboru.

V soboto 18. oktobra Union-kino
Dvoje src v 3/4 taktu

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Petek, 17. oktobra ob 20. uri »Juta«, prireditelj ljudskega odra.
Sobota, 18. oktobra ob 20. uri »Aleksandra«, ab. C. Kuponi.
Nedelja, 19. oktobra ob 20. uri »Škrijančkov gaj«, Kuponi.
Ponedeljek, 20. oktobra. Zaprto.
Torek, 21. oktobra »Sveti plemen« ab. A. Kuponi.

Iz gledališča. V soboto, 18. t. m. se bo ponovila zelo vesela in melodijska moderna Szirmajerjeva opereta »Aleksandra«, ki letos žanje lepe uspehe. Za ab. C. in kuponi. — V nedeljo, 19. t. m. zvečer se bo vprizorila Leharjeva opereta »Škrijančkov gaj«. — Prva repriza Maulghamove zloboke drame »Sveti plemen«, ki je pri premijeri dosegla zelo velik uspeh, bo v torek, 21. t. m. za ab. A in kupone.

Nedelja v mariborskem gledališču. Za občinstvo, ki med tednom ne more zahajati v gledališče se bo vprizorila v nedeljo 19. t. m. zvečer Leharjeva opereta »Škrijančkov gaj«, ki se je zaradi svoje mestoma ganljive, mestoma zabavne vsebine ter melodijske muzike zelo prikupila občinstvu.

Iz Slovenskih gor.

Vesoljni potop nam je zagrozil retekli ponedeljek. Lilo je neprestano od zjutraj do pozno v noč. Potoki so izstopili, brvi zaplesale, doli med griči so postajali jezera. Strahoma smo se spogledavali, kaj bo, če bo vso noč in še jutri tako. Neki čudak je že resno pripomnil: Tam v kinu z »Noetovo barko« norce brijejo, pa nam grozi biti potrebna! Obrazi Slovenskih goric pa so se zjasnili, ko se je v torek zgodaj nasmejalo vedro nebo. Črček je zapel in trume trgačev so se pomikale v gorice. Nalil pa nam je 13. oktober toliko mokrega teka, kakor že več let nobeden dan, namreč 552 točk ali 5 cm 5 mm vode, v petek, 10. oktobra pa le 3 cm 2 mm. Včeraj je bil obok neba zopet zagrnjen.

Toča je padla na vinske cene.

Tako mi je rekel manjši vinogradnik, ki je peljal te dni »mošt« h gostilničarju v vas. »Prodal sem ga liter po 2 in pol dinarja, ki je imelo 15 stopinj, onega s 16 stopinjami pa po 3 Din. Pa imam blizu za spraviti. Ako ga peljem v mesto, dobim znabiti kaj več, toda plačati moram voznika in tako je vse ena figa. Pa še drugo je: Med dolgo vožnjo se lahko stere za eno stopinjo in več. Pa sem celo sišal, da je imel neki vinski kupec v Mariboru letos dve vinski tehtnici. Eno, če je prišla kontrola in eno, ako ni bilo »kontrole« blizu. Vidite, tako je pač križ.« Pa sem prodal domačim nekaj cenejše, da se le znebim doiga, ki mi je že precej »pleče« ožulil. Torej na vinske cene je letos res »slanca padla«. Pa že pada tudi na cene v gostilnah...

V soboto 18. oktobra Union-kino
Dvoje src v 3/4 taktu

Vinska zbirca v Slovenskih goricah.

Srečam zjutraj na cesti iz vasi 4, reci in izgovori: štiri brentarje z lačnimi »putami«. »Dobro jutro! No, že tako zgodaj na vinsko romanje!« — »Moramo, vse bere, snoči so prešli in danes moramo hiteti, predno se kadi ne izpraznejo v sode.« »Za koga pobirate vi?« — »Za g. kaplana.« »Ta?« — »Za mežnarja.« »Oni?« — »Za kapucinarje.« »In tisti?« — »Za usmiljene brate v Gradcu.« »Dobro, dobro, samo če se ne bodo ljudje ustrašili štirih brent.« — »Dobrodušni nosač se nasmehe: »Moramo, če hočemo kaj zaslužiti.« — »Dobro srečo, z Bogom!« — Mene pa je obrojila misel: Mati Slave, tvoja gostoljubnost in potrpežljivost je svetovno znana. Kaj, ko bi se drznil kdo iti na žitno zbirco na rodno polje preko Mure od nas? Bržčas bi mu tam rekli, da je znorel. Kako pride domač, res slabo plačani g. kaplan od tega, da mu »drugi« skromne dohodke odjedajo? Toča je pobila cene, štirje brentarji tudi, niso prazen strah

Poslanica gozdnikov

V nove zarje gre naš pohod! Iz ruševin starega rodu stopamo v novo življenje. Danes je naš pogled jasn in smoter točen.

Delamo in ustvarjamo iz notranje potrebe vsakega posameznika. Stremimo po našem velikem in kar je glavno: **Ne delamo za danes, ampak za veliki — jutri.** Delamo pa z dejanji — ne z besedami.

Do dna do osnov zdravega prirodnega življenja želimo dovesti človeštvo, dvigniti ga hočemo do višine idealizma in na široko hočemo razpeti naše ideje pacifizma, občestva in ljubezni.

Biti hočemo dobri delavci v novi dobi, zato smo opustili vse spomine na trpko preteklost. Mirno zremo v bodočnost, ki mora biti last vseh nas in vas, ki bomo takrat eno. Odpadlo bo vsako gledanje skozi »politična očala« in vsi bomo stremeli za blagom vsega človeštva.

Zbrali smo se kakor mlada vojska. Dvigamo beli prapor z bleščečim pozdravom: **Mir z vami!**

Živo slutimo novo dobo in v pričakovanju se je veselimo, kajti nova zarja se kaže na vzhodu.

V pričakovanju novega solca ustvarjamo nov mladinski pokret. Vsta li smo kot prvi pionirji bodočnosti. Zavedamo se svoje naloge, jasna je in neizbežna: **Za novega človeka in prirodnejšo kulturo!**

Imamo pa nasprotnike, ki nas omalovažujejo, mrzijo in nam nasprotujejo. Ne poznajo nas, kajti mi se ne oziramo, ampak delamo vztrajno in tiho, brez zunanjega hrupa in vika. Zavedamo se svoje sile, zdravja, mladosti in volje. V skupnosti je naša moč!

Kako pa je s Teboj? Če si pravičen, mlad in zdrav, ne stoj brezbržno ob strani, ko se Tvoji bratje pripravljajo za boljšo bodočnost vseh, tudi za Tvojo. Zato se zdrami! Stopi v njihov krog, edino tam je Tvoje mesto. Strni se z njimi!

Z njimi poidi preko vseh zaprek in razvalin starega rodu v smislu gesla: **S prirodo k novemu človeku!** Postani in ostani zvest nositelj idej gozdovniškega pokreta, ki hoče boljšo bodočnost za vse, za prav vse! — Sa Vo

V soboto 18. oktobra Union-kino
Dvoje src v 3/4 taktu

V spomin obletnice mučeniške smrti Vlad. Gortana

se bo darovala v nedeljo 19. t. m. ob 11. dop. v stolni cerkvi žalna sv. maša. Pozivamo vse narodno občinstvo, da se žalne slovesnosti udeleži, ter stem izkaže čast junaškemu borcu za svobodo svojega naroda.

Koncert v mestnem parku

bo v nedeljo od pol 11. do 12. ob lepem vremenu priredila godba »Drave«.

»Dubrovnik«

se bo imenoval prvi rušilec naše vojne mornarice, ki se gradi pri tvrdki Jarow v Glasgowu.

Na zagrebški univerzi

je vpisanih v tekočem zimskem semestru doslej 3834 slušateljev in slušateljic, relativno največ (1347) na filozofski fakulteti. Ker je še par sto prošeni za naknadni vpis, je verjetno, da bo zagrebška univerza imela nad 4000 vpisanih slušateljev.

Prošnja.

Učiteljski zbor obmejne osnovne šole Sladki vrh ob Muri razpošilja na vse ugledne rodoljube in ustanove prošnje za denarne podpore za postavitev zložiteljske gledališke odra v tej važni obmejni postojanki. Vljudno prosimo vse, da nas podprete v težkem obmejnem izvenšolskem delu. Vsak dar je dobrodošel. Prispevke je poslati na šolo Sladki vrh pri Mariboru. Karei Jakopec, šolski upravitelj.

Štiri orste leve roke

je izgubil včeraj med delom žagar Ivan Belšak, zaposlen pri stavbi tvrdki Accetto. Prišel je po nesreči z levo roko pod zobovje cirkularke in nesreča je bila neizogibna. Ponesrečenec je moral iskati pomoč v bolnici.

KINO

Grajski:

Od danes četrtka dalje

Kabinet dr. Lari-Fari

150% nemška veseloigra. Dunajski humor. Kot predigra: 1. Pevci moljari 2. Pustolovine zaljubljene žabe.

V predpripravi: »Sinji angelj«

Union:

Danes petek zadnjič

Noetova barka

Najlepši in največji tega leta. Tehnično dovršeni 100% zvočni umotvor. — Film neprekosljive vsebine!

Od jutri, sobote
Dvoje src v 3/4 taktu

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17. 19. 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

Novo glasbeno društvo v Mariboru.

Pevsko društvo »Grafika« v Mariboru je osnovalo na svojem izrednem občnem zboru tudi godbeni odsek in se imenuje odslej Pevsko in glasbeno društvo »Grafika« v Mariboru. Da se svojemu članstvu kakor tudi prijateljem »Grafike« predstavi, ima jutri 18. tm. v Pobrežju pri Balonu zabavni večer, h kateremu so vsi vabljeni.

Železničarska tombola

se vrši neprekljčno v nedeljo 19. tm. ob pol 3. popoldne na Trgu svobode. Vabimo cenj. občinstvo k nakupu tombolskih srečk, posebno v predprodaji pri mizicah na raznih ulicah in trgih. Opozarjamo, da nudimo za tombolo krasne glavne dobitke, ki so na ogled v izložbi tvrdke Wesiak na Aleksandrovi cesti. Izven tega je še več dobitkov znatnih količin premoga. Posebno še tudi opozarjamo na krasen šivalni stroj »Singer« in sicer najmodernejše tipe! Ne zamudite te res izredno ugodne prilike ter si vsi nabavite srečke za to zaključno letošnje tombolo! — UJNZB. Podružnica Maribor. 2967

Zahvala.

Čutim se dolžnega, da izrečem javno zahvalo gospodu šefzdravniku dr. Karlu Ipavcu za takojšnjo prvo pomoč ob priliki moje nezgode pri delu, ter za liubeznivo in požrtvovalno zdravniško nego gg. primariju dr. Černiču in asistentu dr. Dereaniju. — Maribor, 17. X. 1930. H. Voller, načelnik prost. gasilnega društva v Mariboru. 2984

Francoski krožek v Mariboru priredi v nedeljo dne 19. t. m. ob osmih zvečer v Zadržni banki. Aleksandrova c. 6, društveni sestanek, na katerem bo predaval gosp. B. Warner, profesor za francoski jezik na zagrebški univerzi, o Algeriji, s projekcijskimi slikami. Vsi prijatelji francoskega jezika so dobro došli. Vstopnine ni.

Danes — petek

kabaretni večer

v Veliki kavarni

Tombola aerokluba.

Kakor že razglašeno se bo vršila tombola aerokluba v nedeljo dne 19. t. m. ob 11. dopoldne na Trgu Svobode. Do izžrebanja pridejo vse karte, izdane povodom zadnjega aeromitin-ga in nabavljene v nadaljni prodaji do nedelje. Z ozirom na velepatritiotični pomen aeronautike, ki stoji pod patronanco Nj. Visočanstva princa Pavla in s posebnim ozirom na neumorno delo našega aerokluba, da doseže za Maribor zidavo aerodroma, ki bo prinesel vsemu mariborskemu prebivalstvu možnost večjega zaslužka, prosi odbor aerokluba, da se mariborska publika v čim večjem številu posluž ponujenih kart v predprodaji v trafikih Svetek in trgovini Sport Roglič. Karte za tombolo se bodo prodajale tudi v soboto popoldne in v nedeljo dopoldne na glavnih ulicah.

Povratak v prirodo

PHYSIOPOLIS, ZEMSKI RAJ PRI PARIZU. — PROTI MESU, ALKOHOLU IN TOBAKU. — ŠEST MESECEV BREZ OBLEKE.

Francoske oblasti so se morale v zadnjem času ponovno baviti z društvom za kulturo nagote, ki razvija v Parizu veliko propagando ter je na nekem otočju nedaleč od Parizu ustanovilo kolonijo pristašev nagote. Vsi člani te kolonije so morali priseči, da se bodo najstrožje ravnali po vseh predpisih društva.

Kolonija na otoku Villenes nudi posetniku čudno sliko. Radovedneži sicer ne pridejo lahko na ta otok, vendar pa se včasih le komu posreči, da prodre v skrivnosti tega tajnega carstva. Kolonija na otoku Villenes ima značilno ime Physiopolis, to je prirodno mesto. V tem značilnem imenu je vse program. Prebivalci Physiopolisa so pristaši naukov slavnega francoskega učenjaka Rousseaua, ki je učil, da je za vsako nesrečo odgovorna civilizacija in kultura ter je propagirala povratak k naravi.

V takem prirodnem raju bi človek izgubil zločinske nagone in svojstva, pridobljena s kulturo. Ustanovitelji Physiopolisa so mnenja, da je prvi korak k temu propaganda gojote. »Treba je odstraniti obleko« je bilo geslo in tako je nastala francoska kultura nagote kot prva stopnja povratka k naravi. Okrog 3000 članov Physiopolisa si je postavilo šotore na otoku Villenes ter so preživeli tamkaj poletne mesece. Če družine so prišle iz Pariza in se tamkaj utaborile. Sicer so vsi prinesli s seboj tudi obleke, vendar pa so skienili, da se bodo oblekli le tedaj, če bodo morali službeno ali poslovno v Pariz, to »pregrešno mesto kulture«. V Physiopolisu se sme človek pokazati le gol.

Toda francoski pristaši nagote nikakor niso tako radikalni kakor njihovi nemški tovariši, ker dovoljujejo kratke kopalne hlačke, za ženske pa kratki trikotniki kot edini oblačilni predmet. Glavna načela so: strogo vegetarijanstvo, prepoved uživanja vsake alkoholne pijače in kajenja. Iz Physiopolisa so torej izgnani meso, alkohol in tobak. Kdor se pregreši proti tem predpisom, dobi najprej ukor, nakar sledi kazen, končno pa izgubi članstvo. Priznati pa je treba, da se člani te čudne kolonije zelo strogo ravna po teh predpisih, ker je bilo tekom poletnih mesecev samo 5 oseb izgnanih iz kolonije.

Policijo je opozoril na to čudno kolonijo neki bivši član Physiopolisa, kateremu je nekdo ukradel obleko ter pustil listič, na katerem je bilo napisano: »Vzel sem obleko, ker je Adamiti ne potrebujejo.« Druga prijava policiji pa je bila izvršena proti zlikovcem, ki so na kabine in šotore nalepili lepake sledeče vsebine: V 16. stoletju so sežigali čarovnice. Takih je še sedaj dovolj v Physiopolisu in bi se zato moralo z njimi enako postopati. Ti lepaki so razkačili zlasti stare dame, ki v velikem številu odobravajo to gibanje golote. Najbolj trdovratni člani te čudne družbe so ostali v šotorih celo do 1. oktobra, čeprav je bilo že zelo hladno vreme. S 1. oktobrom pa je bila končana sezona nagote in traja »dopust« do sredine maja. Potem bo Physiopolis zopet oživel kajti njegovi prebivalci zastopajo stališče, da potrebuje človek obleko samo 6 mesecev v letu.

poseben zavod za obrambo cen (Defeza), ki je večje držal cene kavi na svetovnem trgu na višini, dokler ni vsled abstinence kupcev Defeza pred prilično letom dni — izdihnila. Takrat smo doživeli največji padec cen kave, kar jih pozna zgodovina. Bila je izvršena nato reorganizacija s pomočjo inozemskih, zlasti ameriških sredstev. Wallstreet je takrat dal Braziliji veliko posojilo, katerega eden pogoj je bil tudi, da Defeza iz svojih ogromnih rezerv kave vsak mesec odda določeno količino, tako da v desetih letih odproda te rezerve. To pomeni, da so cene kavi na svetovnem trgu ostale pod pritiskom, in ni bilo izgleda, da bi se dvignile.

Vendar so pa cene v zadnjem času nekoliko poskočile, to pa v glavnem radi tega, ker se je brazilska valuta radi reorganizacije po posojilu stalno dvigala. To pa je narodu, izčrpanem od dolge krize, malo pomagalo, in tako je končno prišlo do revolucije. Revolucija pa je povzročila nov padec cen kave na svetovnem trgu. V enem dnevu je na njujorški borzi silno padel i promet i termin. Prilčno tako, kakor oktobra lanskega leta. Pred letom dni je notirala kava Rio v Njujorku 15% senta, pred padcem vsled revolucije 8 sentov, sedaj po zlomu na borzi pa 7½ senta, daljši termini so padli celo na 6 sentov. Nadaljni razvoj interesira ne le zrevoltirano Brazilijo, ampak tudi ves ostali svet, ki piše kavo. —

Nekavalirski.

Ona: Res že ne vem, kaj ti naj kuham. Vedno si bil strašno izbiren.

On: Tega ti ne bo verjel nihče, kdor tebe pogleda.

V vlaku.

»Gospod, kako ste se predrznili me poljubiti med vožnjo skozi predor?«

»Oprostite, gospodična, zaklinjam se, da se to ne bo več zgodilo.«

»Kaj ne bo nobenega predora več?!...«

Kompromis.

»Ali hočete postati moja žena?«

»Nikoli!«

»Tedaj dovolite, da postanem jaz tvoj vaša mož!«

Kulturni drobiž

Uspeh Šnuderlove drame v Ljubljani. V četrtek 2. t. m. je bila v ljubljanski Drami premijera Šnuderlove trodejske tragedije »Pravljica o rajski ptici«. Delo je z režiral Milan Skrbinšek v naturalističnem slogu, tako da je bila ljubljanska uprizoritev popolno nasprotje od mariborske nadrealistično stilizirane. Uspeh je bil zelo velik. Avtor je bil navdušeno aklimiran in pozvan na oder. Posebno močne so bile nekatere kreacije, najboljše pa ustvaritev Franceta, katerega je z izredno popolnostjo podal g. Kralj. Obisk pa ni bil tak, kakor bi ga premijera slovenskega oderskega dela zaslužila. V tem oziru je Maribor mnogo pred Ljubljano.

Knjige Cankarjeve družbe. Knjige Cankarjeve družbe za leto 1931. se že tiskajo in bodo še ta mesec vsaj deloma razposlane. Izmed publikacij naših književnih družb bodo tedaj prve v rokah članov, ki so se letos pomnožili posebno v Severni Ameriki, Južni Ameriki, Franciji in Nemčiji.

Slovenska Matica. Naša vodilna književna družba Slovenska Matica si je te dni — prvič po vojni — postavila večji in daljši program glede izdajanja svojih publikacij. Med drugim je tudi določila, kaj izda prihodnje leto. Najprej se bo nadaljevala Izidolja Cankarja Zgodovina likovne umetnosti v zapadni Evropi. Izšel bo prvi snopič drugega dela: Romanska doba in gotika. Z drugim snopičem se bo zaključila monumentalna Kidričeva Zgodovina starejšega slovenskega slovstva. Kot tretja knjiga izide četrti in zaključni del velikega Reymontovega romana Kmetje. Poletje. S tem bomo Slovenci dobili v celoti to veliko umetnino slavnega poljskega mojstra besede. Četrta knjiga bodo Avgusta Pirjevca Levstikova pisma. Knjiga, ki bo obsegala krog 15 pol, bo posvečena 100 letnici rojstva Frana Levstika. Za prihodnja leta pa pripravlja Slovenska Matica Tolstojev veleroman Vojna in mir v prevodu Vladimirja Levstika, prevod veličastne knjige svetovne literature, Cervantesovega Dona Quijota po St. Lebnu ter dnevnik rimskega cesarja Marka Avrelija v prevodu znanega humanista prof. Antona Sovreta. Za izdajo slovenskih izvirnih leposlovnih del S. M. ni napravila nikakršnega programa, ker nima na razpolago rokopisov.

Prosper Mérimée: Šentjernejska noč. Ljubljanska Modra ptica je izdala te dni v Župančičevem prevodu zgodovinski roman znanega francoskega pisatelja Prosperja Mériméeja: Cronique du Règne der Charles IX. — Šentjernejska noč. Kakor vse dosedanje edicije Modre ptice, tako je tudi ta zunanje odlično opremljena. Roman je delo iz mlajših pisateljev let in dobili smo ga v slovenskem prevodu skoraj točno sto let po prvi izdaji originala. Glavno svojstvo dela je, da ni enotno, ampak je le sklep mnogih dogodivščin, ki so kot posameznosti izvrstno podane in izoblikovane ter nam plastično pred očuje družabno okolje in uzdušje dobe Karla IX. in časa znane »šentjernejske noči«. Sicer pa je izdanje tega prevoda bolj koncesija za tiste, ki jim je več do zabavne gladke storijske kakor do estetske in psihološke-etične globine.

Modra ptica. Te dni je izšla deseta številka revije Modra ptica, ki prinaša dr. St. Lebna članek o Prosperju Mériméeju. Mirana Jarca pregled Avanturistični roman v francoski književnosti, nadaljevanje Spominov na sodobnike Leva Tolstega in Maksima Gorkega. Jožeta Kranjca črtico Prvi upor. Vladimirja Bartola Deželo žalosti in žentihnega goljufa ter drobiž. Z novim letom se bo revija preuredila in tudi po obsegu povečala.

Mali gratulant.

Janezek: Dedek, umil se, jaz bi ti rad voščil.

Ded: Pa zakaj hočeš, da se naj umijem?

Janezek: Mamica mi je rekla, če ne boš umazan, mi boš dal deset dinarjev.

Sport

Iz LNP.

S pravico nastopa v prvenstvenih tekmah dne 17. aprila, v prijateljskih tekmah dne 17. jan. in v mednarodnih tekmah dne 25. okt. 1930 je bil verificiran za SK Rapid igralec Venko Albert.

Verificirane so naslednje prvenstvene tekme: SK Rapid I:SK Železničar I 0:0; ISSK Maribor:SK Svoboda 14:1; ISSK Maribor I:SK Železničar I 4:2; ISSK Maribor II:SK Železničar II 3:3.

Seja kazenskega odbora LNP bo drevi. Rezultati bodo objavljeni jutri.

Zaključek nogometnega prvenstva.

V nedeljo 19. t. m. se zaključijo tekme za nogometno prvenstvo. Na igrišču SK Železničarja bosta nastopila predpoldne v boju za točke SK Železničar in SK Svoboda. Na igrišču ISSK Maribora se bo vršila popoldne odločilna borba za prvenstvo Maribora med ISSK Mariborom in SK Rapidom. Kot predtekma se bo vršila prvenstvena tekma rezerv ISSK Maribora in SK Rapida. Vse tekme se bodo vršile ob vsakem vremenu.

ISSK Maribor, uprava igrišč.

Za nedeljsko tekmo »Maribor:Rapid« se izdajo naslednje vstopnice: dijaško stojišče (samo z legitimacijo) Din 5.—, stojišče Din 10.— in tribunski sedeži Din 15.—.

SK Železničar, nogometni odsek.

V soboto dne 18. t. m. ob 19. sestanek igralcev v gostilni Laufer. — Udeležba za vse člane obvezna. — Načelnik.

ISSK Maribor, upravni odbor.

Drevi ob 20. seja upravnega odbora v hotelu »Orel«. Tajnik.

Ali je mati dolžna dojeti dete?

Da je človeška in moralna dolžnost matere, da doji svojega novorojenčka, je naravno. Ali pa je tudi pravno to njena dolžnost? S tem zanimivim sporom je nedavno imelo posla berlinsko kazensko sodišče.

Delavka Jenny C. je rodila pred 8 meseci dete v bolnici. Že čez nekaj dni je delavka prenehala dojiti otroka kljub vsem opominom zdravnikov in strežnic. Dete so morali oddati v sirotišnico in je tam bilo hranjeno od dojlje. Ker pa je dete začelo bolhati na prebavnih težavah, so smatrali zdravniki klinike materino postopanje za kaznivo dejanje in so podali proti njej kazensko ovadbo radi delikta namerne telesne poškodbe. Sodišče pa se ni moglo prepričati, da bi med stanjem otroka in pomanjkanjem materinega mleka bila kakšna odvisnost in ni obsodilo matere za ovadeno dejanje, ampak na 14 dni zaporu radi zanemarjanja dolžne skrbi za otroka.

Obsojena mati se je pritožila na višjo instanco, in zanimivo je, da se je njenemu prizivu pridružil tudi državni branilec, ki se ni morda pritožil zoper prenizko kazen, ampak v njeno korist. Po mnenju državnega braničca bi obtoženka mogla biti obsojena samo na globo, ne pa v zapor.

Druga instanca pa ni dala samo prav državnemu branilcu, ampak je šla še dalje in je obtoženko — oprostila. Predsednik prizivnega sodišča je v razlogih sodbe naglašal, da sodišče ne more presoditi, kdo ima prav: ali mati, ki izjavlja, da ne more dojeti, ali pa zdravniki, ki trde, da noče dojeti. Tudi sodišče ni kompetentno razsojati, ali je mati v moralnem oziru odgovorna za svoje dejanje in ali nieno postopanje daje slab zgled drugim.

Pri zagovorniku.

Odvetnik (možu, ki je obtožen tatvine): Povejte mi, torej, ali imate lahko premoženje ali denar?

Mož: Imamo samo konja, dve kokoši in voz.

Odvetnik: No torej vendar nekaj imate. A zdaj mi odkrito povejte, kaj ste prav za prav ukradli?

Mož: Konja, dve kokoši in voz...

Z letalom k največjemu meteoritu

Ruski letalec Čuhnovskij, znan po svojih drznih poletih o priliki reševanja ponesrečene Nobileve polarne ekspedicije, je poletel pred kratkim v spremstvu prof. Kulika v ozemlje ob spodnjem Jeniseju, da znanstveno preišče največji meteor na svetu, ki je padel tamkaj poleti l. 1908. Ker leti meteor v sibirski snežni puščavi, so se ponesrečili dosedaj vsi poizkusi, da bi prišli do njega. Sibirski meteor je nedvomno daleko večji od vseh drugih. Do njegovega padca je bil največji meteorit oni, ki je padel na Groenlandskem in je tehtal 30.000 kg. Toda ta meteorit je pravi pritlikavec napram sibirskemu, ki tehta 80.000 kg. Njegov padec je povzročil tak potres, da so ga zabeležile celo najbolj oddaljene potresne opazovalnice. Potres je bil tako močan, da so vaški prebivalci v okolici 200 km popadali na tla, tračnice sirske železnice pa so popokale 500 km daleč. Meteorit je napravil na zemeljski površini ogromno žrelo, 2 in pol km v premeru, dočim globokine sploh ni mogoče preceniti. Prof. Kulik je poizkušal že dvakrat prodreti do tega meteorita in sicer v letih 1921 in 1927, toda oba-krat zaman.

Revolucija radi — kave

V južni Ameriki so sedaj revolucije na dnevnem redu. Četudi se zdi, da so njih motivi političnega značaja, vendar je dejstvo, da so njihovi vzroki v težki ekonomski krizi celega sveta, ki se v južnoameriških državah vedno oglablja. Veliki padec cen surovin, ki smo ga doživeli pred letom dni, so naravno v prvi vrsti občutili v krajih, ki urovine proizvajajo in od njih takorekoč žive. Tako je Bolivija imela revolucijo radi cinka, Argentina radi volne, Brazilija pa jo ima sedaj radi — kave.

Ni morda države, ki bi bila tako odvisna od ene edine surovine, kakor je Brazilija od svoje kave. Še pred nekoliko leti je Brazilija imela takorekoč monopol kave in ga je znala tudi dobro izkoristiti. Organizirala je tudi

Tajna mrkega dola

(The Boscombe Valley Mystery.)

Angleški napisal A. Conan Doyle. Poslovenil K. Savec.

»Ves slučaj je jasen kot solnce, in bolj ko se poglabljate vanj, jasnejši postaja. Sicer pa človek ne more zavrniti gospodične, zlasti če je tako uverjena, da se ne moti. Slišala je o Vas in hotela čuti Vaše mnenje, četudi sem ji ponovno rekel, da v stvari ni moči ničesar storiti, česar bi ne bil že ukrenil jaz. No, primaruha, pravkar je obšla njena kočija pred vrati.«

Ni še prav izgovoril, že je privihralo v sobo dekle, ki je bilo tako ljubezno, kakor sem jih le malo videl v vsem svojem življenju. Njene modre oči so žarele, usteca so bila priprta, ličice je bilo rdeče, povsem je bila pozabila na svojo naravno skromnost, tako je bila vzburkana in vnetja za svojo stvar.

»O, gospod Sherlock Holmes!« je vzkliknila in šibala z očmi zdaj po enem, zdaj po drugem, dokler ni po ženski šegavosti in rahločutnosti ugotovila, kdo izmed naju si prisvaja pravkar izgovorjeno ime. »Kako me veseli, da ste prišli. Prišel sem se nalašč zato, da Vam to povem. Uverjena sem, da je Jacek nedolžen. Jaz to vem; zato želim, da se lotite posla z istim prepričanjem. Nikoli ne dvomite o njegovi nedolžnosti! Od mladih nog se pozna in njegove hiše in napake so mi znane kakor nikomur drugemu na svetu. Saj je tako dobrega srca, da še muhe ne bi ubil. Kriviti ga radi takšnih stvari, se mora zdeti bedasto vsakomur, ki ga res pozna!«

»Unam, da dokazem njegovo nedolžnost, gospodična Turnerjeva.« je dejal Sherlock Holmes. »Zanašajte se name, da storim vse, kar mi bo moči storiti!«

»Toda čitani ste poročili o preiskavi. Ali ste si ustvarili svoje mnenje? Ali ste našli kako točko, ki bi se je kazalo oprijeti? Ali niste sami uverjeni o njegovi nedolžnosti?«

»Mislim, da bržkone ni kriv.«

»Čujete?« je vzkliknila, vroča glavo vznemirila prezirno pogledala na Lestradea. »Ali čujete? Gospod me tolaži.«

Lestrade je skomiznil z rameni. »Bojim se, da je moj tovariš malo

prehitro sodil o stvari,« je dejal.

»Toda prav pa je ima. O, dobro vem, da ima prav. Jacek tega nikoli ni storil. In kar se tiče prepira z rajnim očetom, sem uverjena, da ni hotel o tem govoriti, ker sem bila jaz prizadeta.«

»Kako to?« je vprašal Holmes.

»Zdaj ne smem zamolčati ničesar. Jacek in njegov oče sta se često pričkala radi mene. Gospod Mac Carthy si je mnogo prizadeval, da bi se z Jakcem vzela. Ljubila sva se vedno kot brat in sestra, a fant je še mlad in še ne pozna življenja in — in — doslej ga še ni bilo volja se vezati. Zato sta se vedno kregala in prepričana sem, da se je tudi zadnji prepir med njima izcimil iz te protivščine.«

»In Vaš oče?« je vprašal Holmes. »Ali je tudi on želel, da bi se vidva vzela?«

»Ne, tudi on je nasprotoval najini zvezi. Razen gospoda Mac Carthya ni tega nihče želel.« Malo je zardela, ko jo je Holmes ostro in vprašujoče pogledal.

»Hvala za Vaše izvestje.« je dejal. »Ali bom lahko govoril z Vašim očetom, če Vas jutri posetim?«

»Bojim se, da zdravnik kaj takega ne bo dovolil.«

»Zdravnik?«

»Da, Ali niste o tem obveščeni? Ubogi oče že nekoliko let ni prav zdrav, to pa ga je povsem potrla. Legele je in dr. Willows pravi, da je slromak in da ima zelo pokvarjene živce. Gospod Mac Carthy je bil edini človek na svetu, ki ga je atek poznal v svojih mladih dneh v Viktoriji.«

»Oho! V Viktoriji? To pa je važno.«

»Da, v rudnikih.«

»Bržkone tam, kjer kopljejo zlato in kjer je gospod Turner obogate!«

»Da, brez dvoma.«

»Lepo se Vam zahvaljujem, gospodična Turnerjeva. Zelo važne stvari ste mi povedali.«

»Jutri mi bodele poročali, ali ste izteknili kaj novega. Gotovo pojdete v ječo pogledat Jakca. Oh, če res greste, gospod Holmes, recite mu, da sem prepričana o njegovi nedolžnosti!«

»Seveda mu to povem, gospodična.«

»Zdaj pa moram domov, ker je teku zelo slabo in le težko me pogreša, če ga pustim samega. Srečno, gospoda, in Bog Vama pomozi pri Vašem podjetju!« — Odhitela je iz sobe prav tako naglo, kakor je bila vstopila, in čula sva, kako je njen voz odzdrdral po ulici.

»Sramujem se radi Vas, Holmes,« je dejal Lestrade dostojanstveno, ko je bil nekaj minut molčal. »Zakaj vžigate ogenj, ki ga bodele morali sami gasiti! Nisem prerahločuten, toda reči moram, da je to kruto.«

»Mislim, da sem ugotovil način, kako dokazem nedolžnost mladega Mac Carthya,« je dejal Holmes. »Ali imate dovoljenje, da smete k njemu v ječo?«

»Da, a le na Vas in za mene.«

»Potem bo treba, da izpremenim svoj prejšnji odlok in vendar še odpotujem. Ali še imava toliko časa, da se odpeljeva z vlakom v Hereford in ga posetiva?«

»Se preveč.«

»Potem pa le na noge! Watson, bojim se, da se bodele dolgočasili, toda odhajam le za nekoliko ur.«

Spremlil sem ju do postaje in nato sem se izprehajal po mestnih ulicah. Pozneje sem se vrnil v hotel, kjer sem legel na počivalnik in se skušal poglobiti v zanimivo novelo. Toda malenkostni zapletki pripovedke so bili tako revni v primeri z globoko tajno, skozi katero smo rili, in tako trdovratno mi je zanimanje uhajalo od izmisleka k dejstvu, da sem končno zahčel knjigo v kot in se povsem zatopil v to, kar sem bil čez dan doživel.

Recimo, da je bila pripovedka nesrečnega mladeniča dobesedno resnična: kakšna neklenska stvar, kakšna skrajno nepričakovana in nenavadna nezgoda se je pripetila med trenutkom, ko je odšel od očeta, in med tistim hipom, ko ga je pozval očetov krik in je drvel proti jasi? Nekaj strahneja je bilo, nekaj smrtonosnega! Kaj je to neki bilo?

Ali bi ne mogle rane nekaj novega odkriti mojemu zdravniškemu čutu? Pozvonil sem in zahteval domači tednik, ki je vseboval dobesedno poročilo o sodni razudbi. Ranocelnikovo izvestje je ugotavljalo, da je zdrobil močen udarec s topim orožjem zadnjo tretjino kosti temenice in levo polovico zatilne kosti. Poiska sem tisto mesto na lastni lobanji. Jasno je, da je bil zadan tak udarec odzad. To dejstvo je nekako govorilo za obtoženco; saj je bilo dognano, da sta si med prepričkom gledala z očetom v oči. Povsem razbremenilna pa stvar tudi ni bila, saj se je stavec tudi lahko okrenil, preden ga je sin treščil. Vsekako pa je bila okoliščina vredna, da se Holmes nanjo opozori. Nato sem čital, kako čudno besedo je izgovoril, umirajoči

oče. Kaj je neki značila beseda »rata« (podgana). To ni bil delirij. Človeku, ki umira izza močnega udarca, se baš ne blede tako hitro. Treba je torej besedo smatrati za poskus pojasnitve, kako jo je izkupil. A kaj je mogla beseda pomeniti? Mučil sem svoje možgane, da bi našel pametno razlago. Potem pa tisti dogodljaj s sivim suknom, ki ga je bil zagledal Mac Carthy. Če je bila ta izpoved resnična, je morilec izgubil na begu kak del svoje oprave, najbrž svoj plašč, in je bil tako drzen, da se je vrnil ponj in ga odnesel, ko je sin klečal pri očetu kakih deset korakov daleč od negodnika in mu kazal hrbet. Kakšna klobko tajnih in neverjetnih dejstev je bila vsa stvar! Nisem se čudil Lestradeovemu mnenju, in vendar sem toliko zaupal izkustvu Sherlocka Holmesa, da sem verjel vedno bolj v nedolžnost mladega Mac Carthya.

Sherlock Holmes se je kasno vrnil. Prišel je sam, ker je Lestrade stanoval v mestu.

»Tlakomer stoji še vedno visoko,« je dejal in sedel. »Ko bi le ne deževalo, preden pridemo v Mrki dol. Potrebno pa je, da se lotimo takega dela z zbranim duhom; zato me ni bilo volja reševati nalogo, ko sem bil utrujen od dožge vožnje. — Govoril sem z mladim Mac Carthyjem.«

»In kaj ste od njega izvedeli?«

»Ničesar.«

»Ali ni utegnil ničesar pojasniti?«

»Prav ničesar. Nekaj časa sem sumil, da ve, kdo ima umor na vesti in da mu daja potuho; zdaj pa sem prepričan, da blodi prav tako po temi kakor vsi drugi. Ni baš prebrisane glave, dasi mi precej ugaja, ker mislim, da je dobrega srca.«

»To je pa res! Vsaj njegovega okusa ne morem nikakor odobravati,« sem pripomnil, »če se je res branil poročiti tako dražestno mlado damo, kakršna je gospodična Turnerjeva.«

»Oh, to je žalostna stvar! Fant io blazno ljubi, io obožuje. A kaj mislite, da je bedak zagrešil? Pred dvema letoma, ko je bil še malone deček in še ni bil spoznal gospodične, ker je bila pet let v nekem oddaljenem zavodu, je prišel neki natakarič v Bristolu v kremplje; malo pozneje se je z njo oženil. Nihče ni vedel besedice o tem, a lahko si mislite, kako mu mora biti pri srcu, če ga kregajo, ker neče delati tega, kar bi storil rajši kakor ne vem kaj na svetu, ko bi ne vedel, da je to zdaj povsem nemogoče.«

(Nadaljevanje sledi.)

V soboto in nedeljo

v Narodnem domu domače kolone in sladki vinski mošt. Se priporoča Marija Drčar. 7986

Vabim k koncertu

in prosti zabavi v soboto, dne 18. in nedeljo, dne 19. oktobra čim več cenjenega občinstva. Gostilna Vurberg pri starem mostu. Raznovrstna topla in mrzla jedila vendar na razpolago. Za obilen obisk se priporoča gostilničarka Zora Rodež. 2985

Pletenice,

vse vrste po meri in okusu ter vsa popravila izvršuje hitro in točno po najnižji ceni mehanična pletarna Javornik, Vojašniška ul. 2, Maribor. XXIV

Dve peči znamke »Lutz«

ceneno na prodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 1000

Opremljeno sobo

oddam s 1. novembrom. Vprašati pri stavbenem podjetju Alojz Pečkar, Tomšičeva ul. 28 v Mariboru. 2969

Vinski sodi,

po 150, 200, 300, 400, 700, 800 litrov, tri veliki sodi po 70—80 hekt. se takoj prodajo. Gjuro Valjak, Maribor, Kino Union. 2977

Lepo solnčno sobo

v bližini parka s separiranim vhodom oddam boljšemu gospodu. Istotam se odda tudi mala sobica. Naslov v upravi lista. 3001

Prodajam plašče

za gospode, dečke in dame, škornje, čevlje, umivalnike, kuhinjsko omarico itd. Starinarna Petelu, Maribor, Orožnova 1. 2975

Prodajam psico in tri mladiče

šesttedenski volčjaki, samci, rodovniki, B. Guštin, Cankarjeva ul. 7. 2982

Cenjene gospodinje!

Prej ko kupite otomane, madrace ali pohištvo ali daste isto v popravilo, blagovolite se potruditi k staro znani tvrdki na Vojašniški tr. 1, kjer dobite dobro in lepo otomano že od Din 550.— naprej, popravila madrac od Din 50.— naprej. Priporoča se B. Jagodič. 2971

Mlad par brez otrok

išče dvo do trisobno stanovanje v Melju, bližini kolodvora ali parka. Ponudbe pod »Z« na upravo »Večernika«. 2972

Pletilo

spremem na deželo. Vprašati Stritarjeva ul. 18. 2948

Gramofone popravila precizno le me-

hanična delavnica JUSTIN GUŠTINČIČ, Maribor, Tattenbachova ulica 14. Istotam velika izbira najboljših gramofonov znamke »Columbia« in gramofonskih plošč. 602

Kupim in plačam v gotovini

razno pohištvo, gramofone do 400 Din, madrace, blazine, nihalne ure, ogledala, damske in moške obleke, ročne vozičke, preproge (Laufteppich), kakor sploh razne reči. Pisnene ponudbe na Makor, Ruška cesta 35 ali Aleksandrova cesta 1. Studenci. 2979

Cenjenemu občinstvu naznanjam

otvoritev

modne, konfekcijske ter galanterijske

trgovine

Maribor, Aleksandrova 19

Za obisk se priporoča

Ivan Karničnik

Angleško in češko sukno

sukno za plašče

pralni baržun

Lindener baržun

barhente

kakor tudi vsakovrstno manufakturno blago kupite najceneje pri XXXIV.

Srečko Pihlar

Maribor, Gosposka ul. 5

Zimske nogavice,

rokavice, pletenine ter vse druge modne potreščine v modni trgovini

Anton Paš,

Maribor, Slovenska ul. 4.

Razpis!

Posojilnica v Mariboru, Narodni dom, razpisuje štiri ustanovna mesta po Din 300.— dr. Franc Rapočeve dijaške ustanove.

Pravico do ustanove imajo visokošolci slovenske narodnosti iz mariborskega in šoštanjkega okraja.

Prošnje z domovnico, zadnjim šolskim spričevalom in ubožnim listom se naj vložijo do 23. oktobra 1930 v posojilnični pisarni v Narodnem domu.

V Mariboru, dne 16. oktobra 1930.

Predsednik: Dr. Viktor Kac.